

Streszczenie popularnonaukowe projektu: **Królestwo Bosporańskie i Rzym od czasów Mitrydatesa Eupatora**

Projekt ten ma na celu przeanalizowanie pozycji Królestwa Bosporańskiego w polityce imperialnej Rzymu od końca drugiego w. p.n.e. do końca trzeciego w. n.e. oraz postawy elity królestwa do odległego Imperium. Głównym zadaniem stojącym przede mną będzie przedstawienie zachodzących procesów w dwóch perspektyw: lokalnej – strategii przyjmowanych przez elity centrów z północnego wybrzeża Morza Czarnego względem Rzymu, a także perspektywy globalnej – ocenie realnych interesów Imperium w tej części świata, a także możliwości ich realizacji w poszczególnych stuleciach.

Omawiane zagadnienia można zakwalifikować do dwóch głównych kategorii: lokalnej i globalnej. Perspektywa bosporańska odzwierciedlana jest przez aktywność elit królestwa, którą kształtowały takie zjawiska jak: Mitrydatyzm – odwoływanie się do tradycji Mitrydatejskiej; Sarmatyzacja – rosnące wpływy elementów nie-greckich w społeczeństwie bosporańskim; Symbolika stosowana przez lokalnych władców – nazwy, symbole czy ikonografia widoczna na inskrypcjach, monetach i artefaktach archeologicznych. Do tej kategorii zaliczyć można również czynniki jakie warunkowały chęć pozostawania „klientem” Rzymu, niezależnie czy były to motywacje powodowane militarną przewagą Imperium, czy przesłanki oparte na ekonomii i prestiżu.

Natomiast z rzymskiego punktu widzenia, Królestwo Bosporańskie było tylko jednym z elementów tworzących tzw. system państw klientelnych. Większość z nich została inkorporowana w trakcie pierwszego w. n.e. Aby lepiej zrozumieć powody, dla których Bospor nie podzielił ich losu, postanowiłem zestawić go z innymi królestwami tworzącymi ten „dwupoziomowy system zarządzania” Imperium. Dlatego poza badaniem źródeł z północnych wybrzeży Morza Czarnego, przyjrę się bliżej wybranym wschodnim państwom klientelnym – pozwoli to na lepsze zrozumienie znaczenia Królestwa Bosporańskiego w rzymskiej układance geopolitycznej. Poza społeczno-kulturowymi uwarunkowaniami – takimi jak poziom Hellenizacji i rola lokalnych dynastii – również uwarunkowanie geograficzne odgrywało ważną rolę.

Prowadzenie badań nad powyższymi zagadnieniami wymaga dokładnej analizy lokalnego materiału źródłowego oraz zastosowania konkretnej metodologii umożliwiającej jego interpretację. Moim zdaniem, obecny trend w badaniach, zakładający krytykę dawnych teorii opartych na ideologiach nacjonalistycznej i marksizmie-leninizmie, jest prawidłowy. Niemniej jednak, uważam że automatyczne odrzucanie hipotez proponowanych w ubiegłym stuleciu powinno być poprzedzane wnikliwym badaniem stopniowych zmian zachodzących we wspomnianych zjawiskach i prezentowanie ich w kontekście zmieniającego się otoczenia w skali globalnej. Dlatego też w swoich badaniach zamierzam odwoływać się m.in. do metody porównawczej.

Projekt z założenia jest interdyscyplinarny, ponieważ zakłada badanie monet, inskrypcji, materiału archeologicznego i tekstów literackich. Jestem przekonany, że jego wyniki w znaczący sposób wzbogacą dyskurs międzynarodowy nad znaczeniem północnych wybrzeży Morza Czarnego i funkcjonowaniu systemu klientelnego w starożytności.